

Polska Izba Ekologii

Konferencja pt. Wyzwania w implementacji rozszerzonej odpowiedzialności  
producenta oraz systemów kaucyjnych

Katowice, 21 maja 2024 roku



# Rozszerzona Odpowiedzialność Producenta – czynniki sukcesu

---

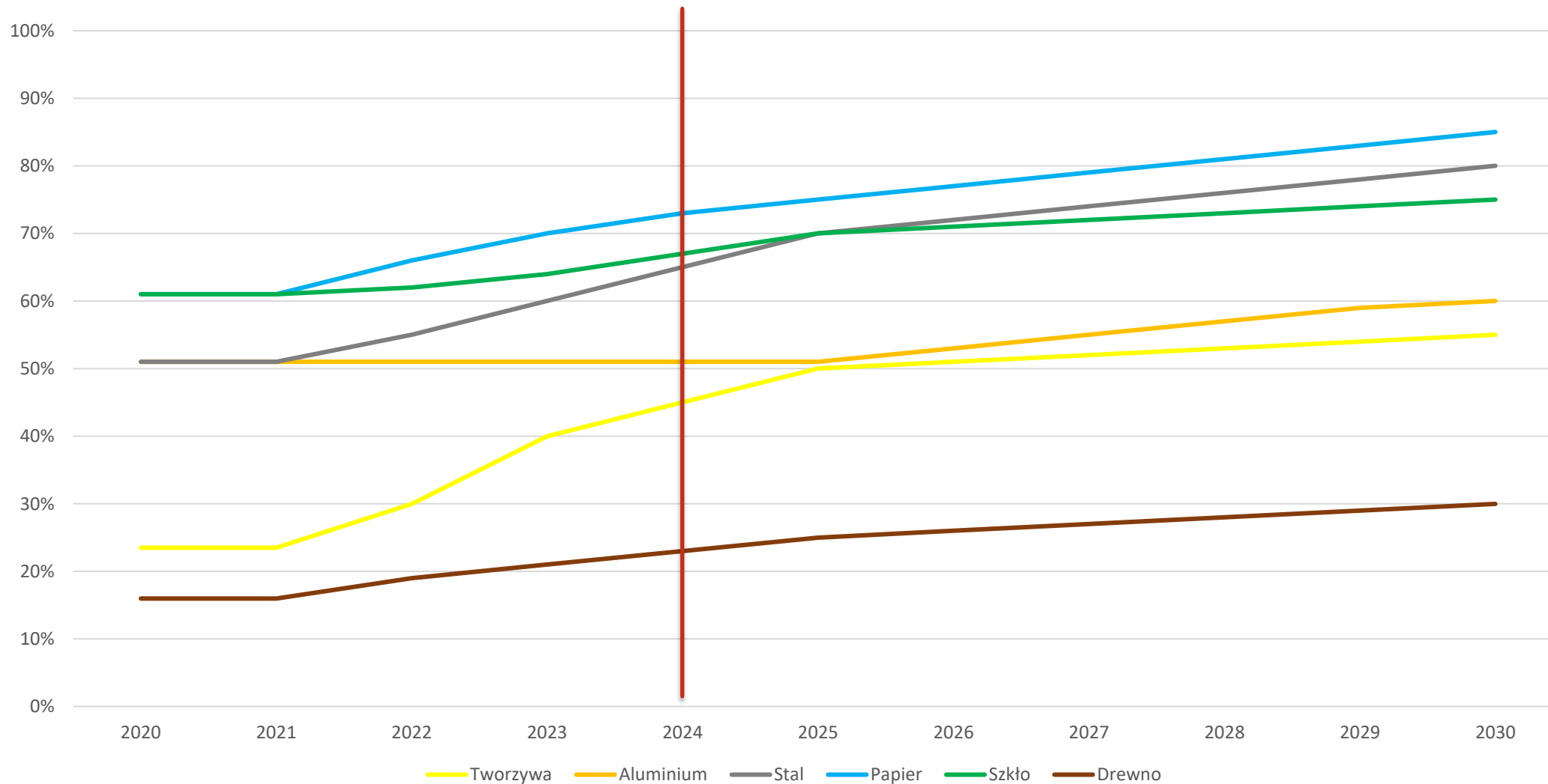
Rekopol Organizacja Odzysku Opakowań S.A.

# Wyzwania

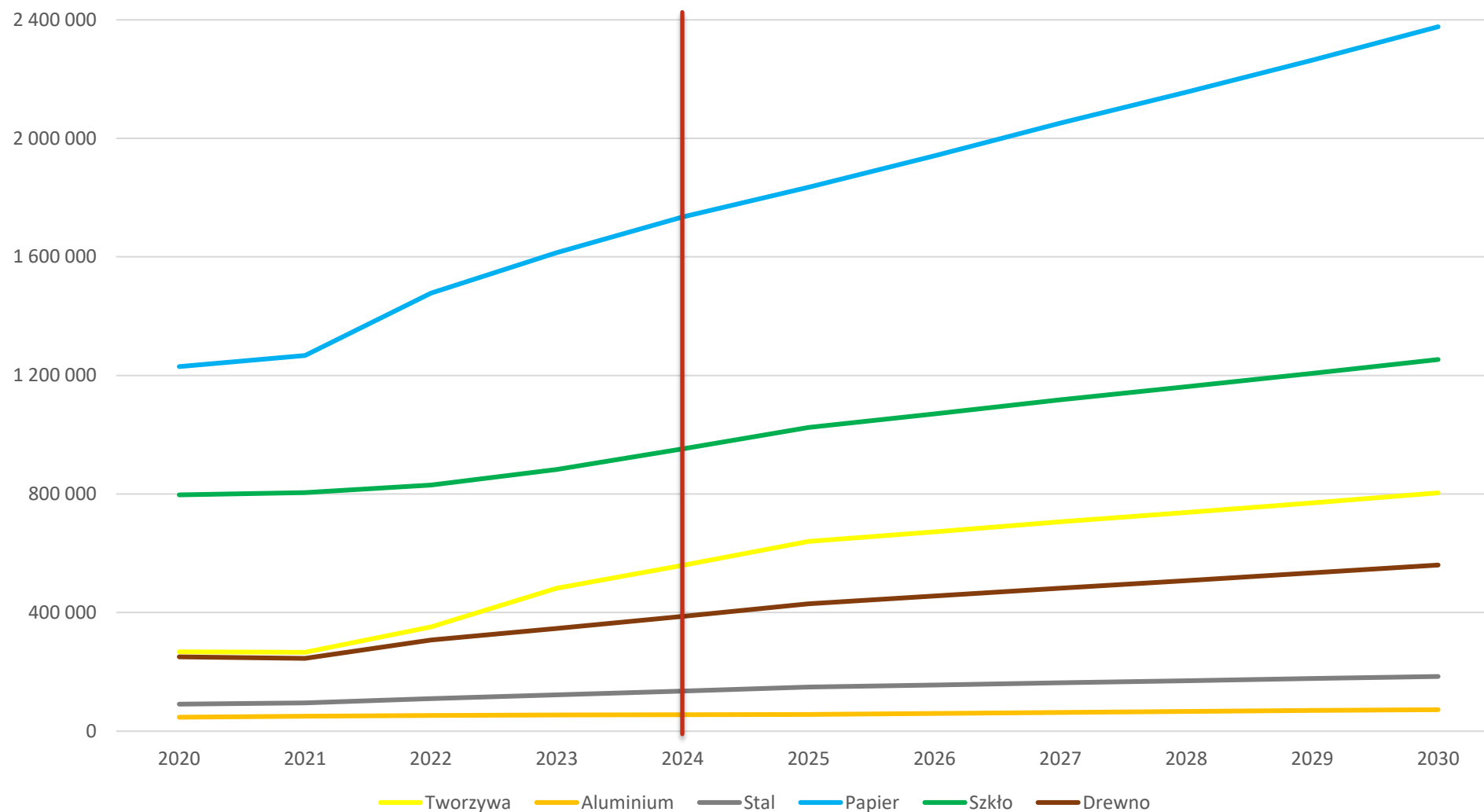
---



# Materiałowe poziomy recyklingu w latach 2020-2030 [%]

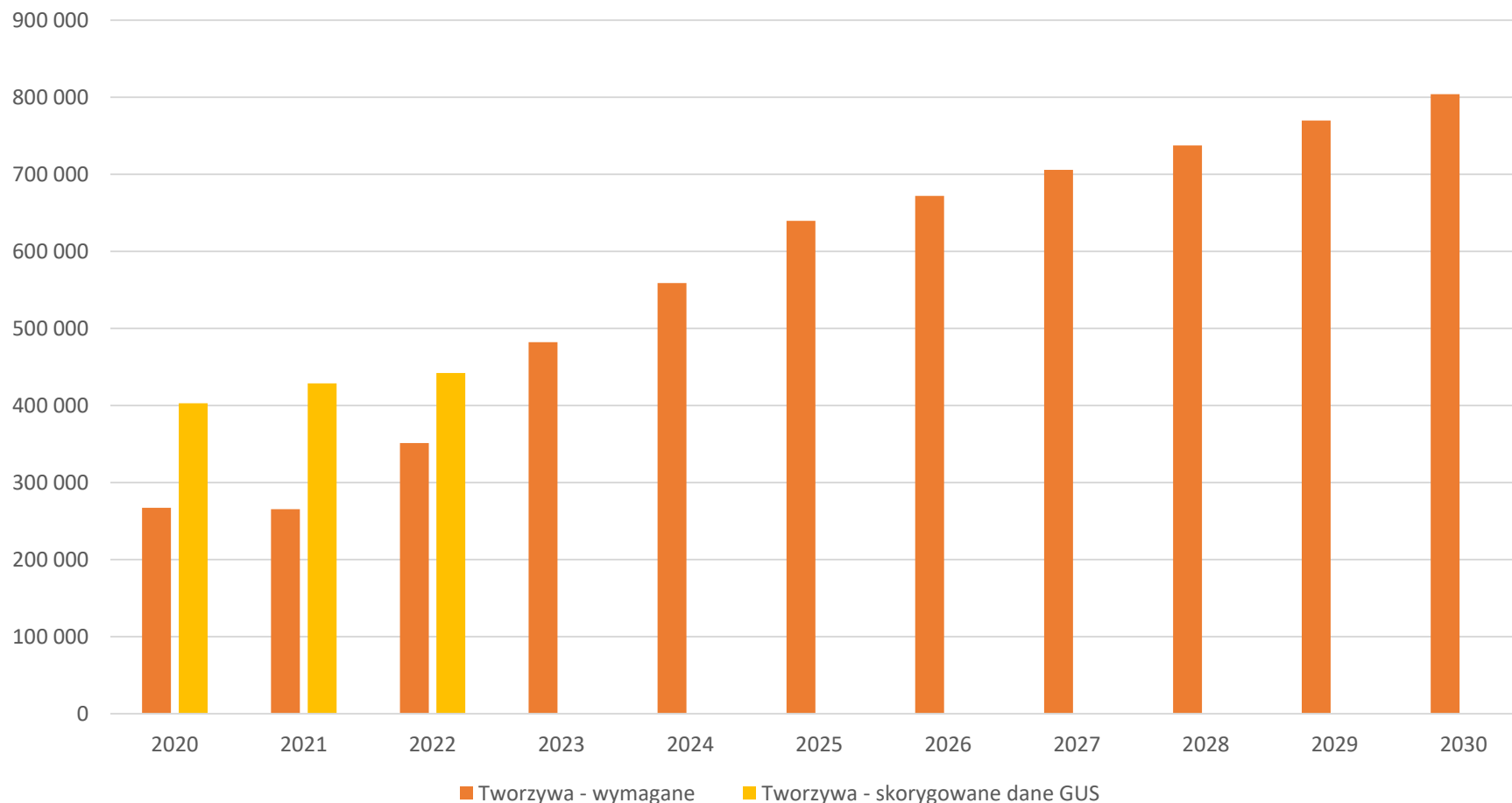


# Wymagane poziomy recyklingu w latach 2020-2030 [t]



# Wymagane wolumeny recyklingu vs. skorygowane dane GUS [Mg] – lata 2020-2030

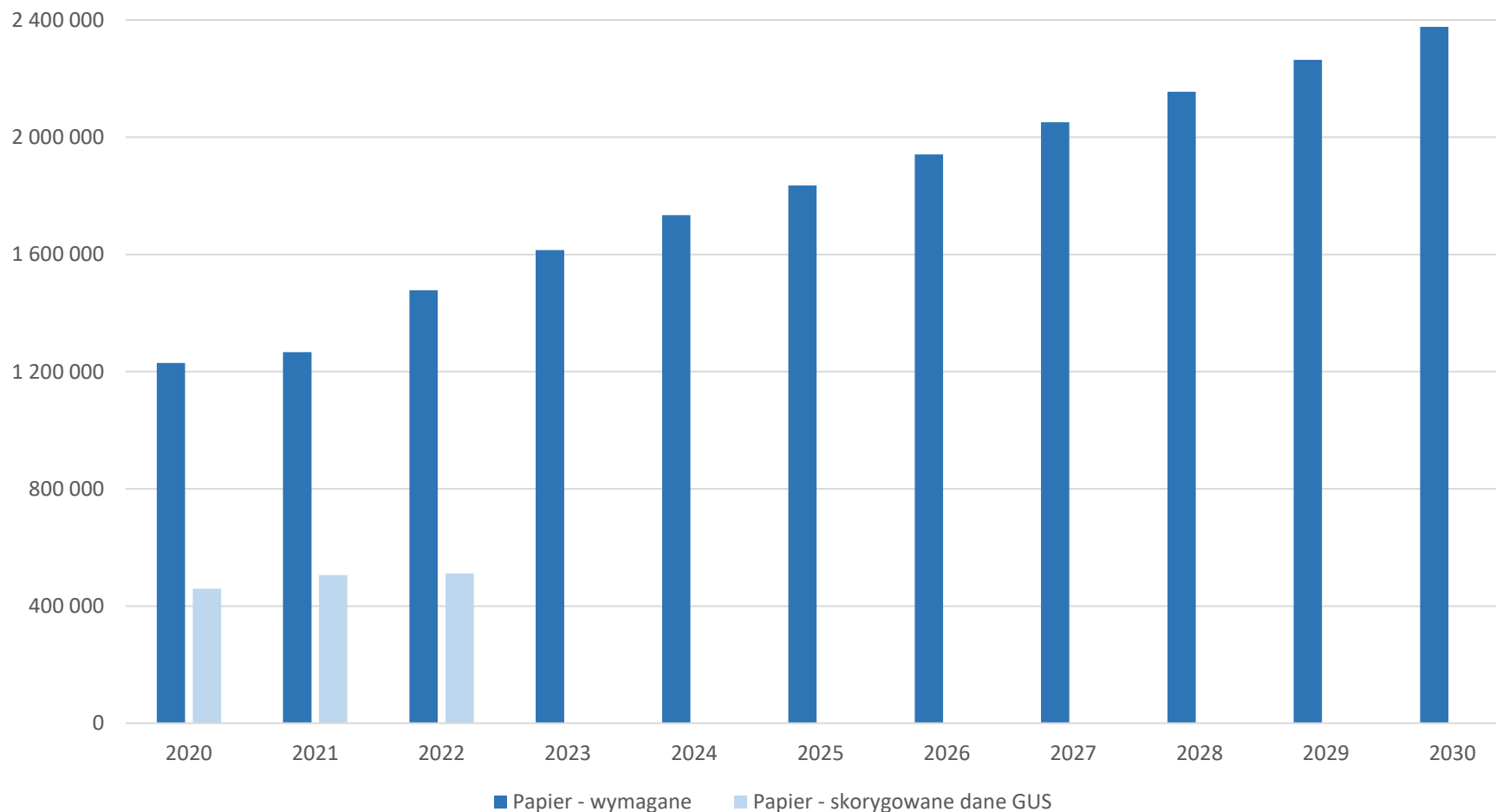
## Wymagania i recykling - tworzywa sztuczne



- ▶ Większość opakowań z tw. szt. trafia do odpadów komunalnych (70%)
- ▶ Słaba zbiórka selektywna = słabe wyniki na poziomie recyklingu
- ▶ Ilości z handlu&przemysłu mogą polepszyć wyniki ale ilości mniejsze i bardzo rozproszone

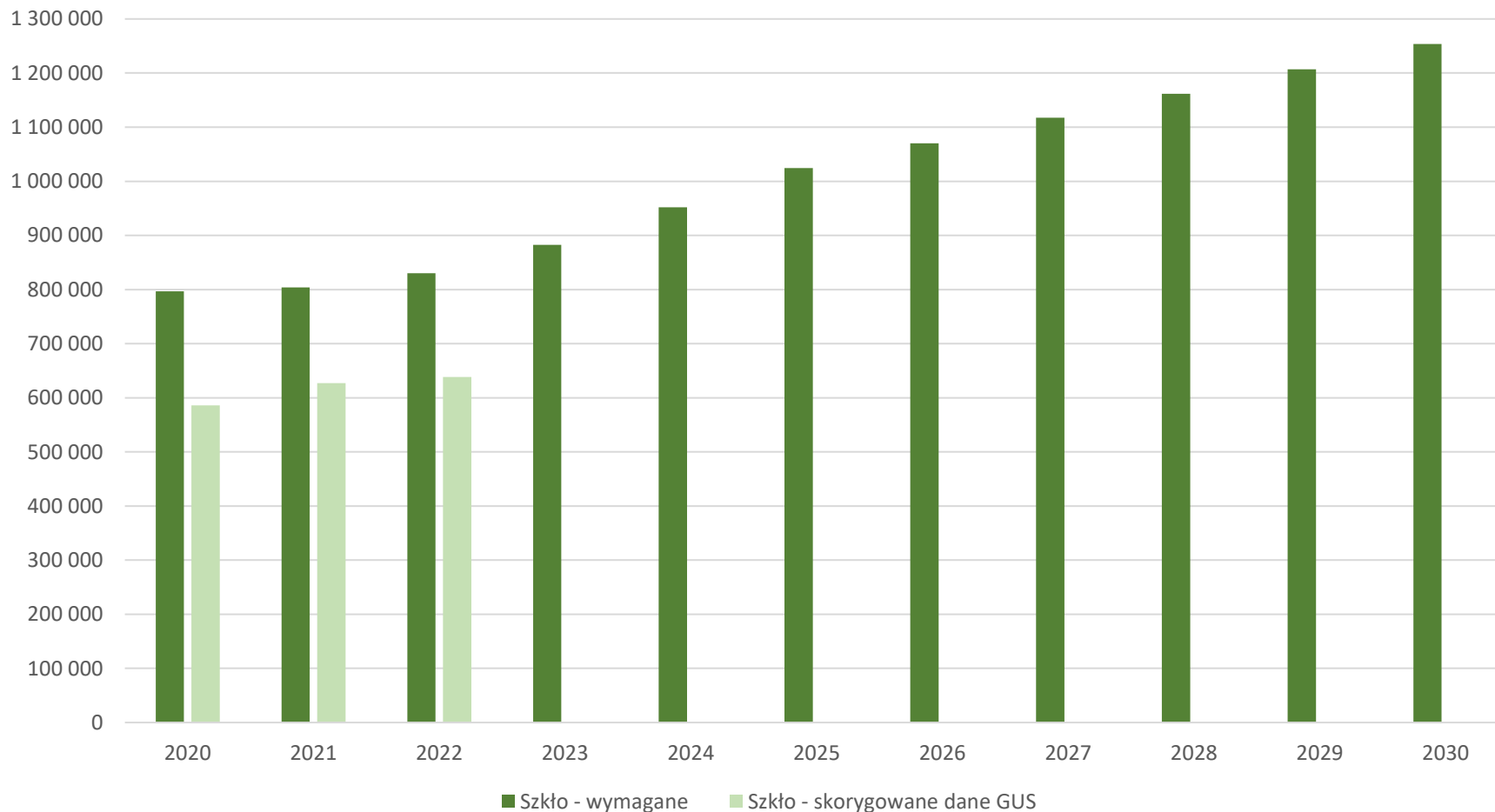
# Wymagane wolumeny recyklingu vs skorygowane dane GUS [Mg] – lata 2020-2030

## Wymagania i recykling - papier i tektura



- ▶ Większość opakowań z papieru i tektury powstaje w handlu i przemyśle (70%)
- ▶ Prawo jednak wymusza zbiórkę z obszaru komunalnego

## Wymagania i recykling - opakowania szklane



- ▶ Blisko 100% stłuczki powstaje w strumieniu komunalnym
- ▶ Nadal blisko 50% szkła opakowaniowego trafia do odpadów zmieszanych i na składowiska

# Sytuacja na rynku odpadów opakowaniowych

---





## Odpady zebrane i przetworzone w latach 2017-2021 [Mg]

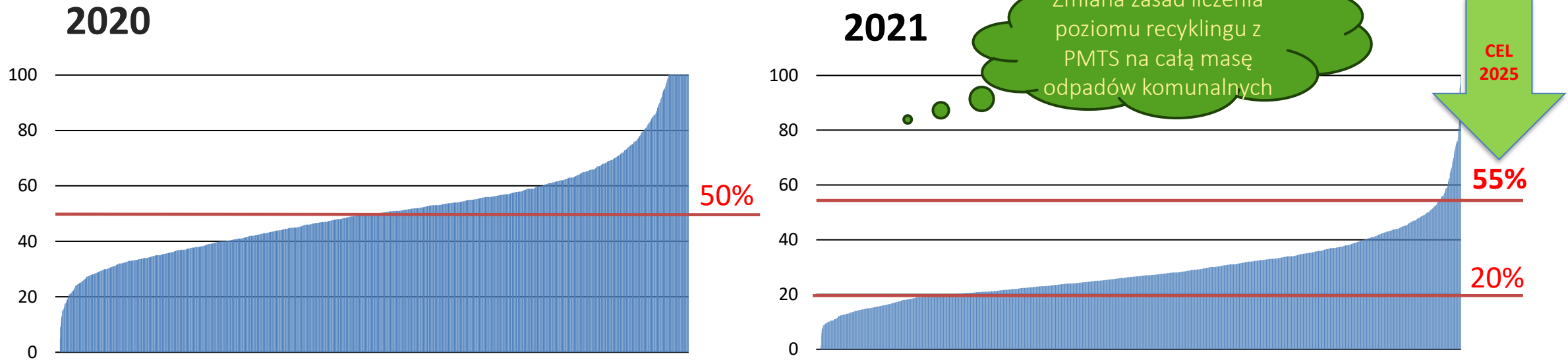
### Zostało zebranych (w Mg):

Rodzaj odpadu	2017	2018	2019	2020	2021
<b>Razem, w tym:</b>	<b>12 644 246</b>	<b>13 547 859</b>	<b>13 850 071</b>	<b>14 035 364</b>	<b>14 750 133</b>
Zmieszane komunalne – 20 03 01	8 370 818	8 427 149	8 429 018	7 796 609	7 895 030
Surowcowe (grupy 15 - opakowaniowe, 19 – z sortowania i 20 - komunalne)	1 941 262	2 508 897	2 536 920	2 781 621	3 074 386
- w tym opakowaniowe	1 296 487	1 746 473	1 780 841	1 953 892	2 175 803
Pozostałe (w tym budowlane – gr 17)	2 332 166	2 611 813	2 884 133	3 457 135	3 780 717

### Do recyklingu i ponownego użycia przekazano (w Mg):

Rodzaj odpadu	2017	2018	2019	2020	2021
Surowcowe (grupy 15 - opakowaniowe, 19 – z sortowania i 20 - komunalne)	1 353 278	1 756 390	1 963 645	2 148 994	2 260 325
- w tym opakowaniowe	1 170 108	1 551 038	1 702 583	1 840 280	1 913 415

# Zrealizowane poziomy recyklingu i powtórnego wykorzystania przez gminy w Polsce



	2020	2021
Gminy poniżej ustawowych poziomów recyklingu PMTS (30% i 40% w poprzednich latach)	1208	-
Gminy poniżej ustawowych poziomów recyklingu odpadów komunalnych	-	424

# Gospodarka odpadami a rynek OOO

---



- ▶ W 2023 roku rynek zbiórki i recyklingu odpadów opakowaniowych, który stanowi o podaży Dokumentów Potwierdzających Recykling tychże odpadów wszedł w nową fazę, której wyraźne początki były widoczne już w IV kwartale 2022
- ▶ Ta nowa faza charakteryzuje się pogłębiającą się nierównowagą pomiędzy popytem zgłaszanym przez przemysł i reprezentujące go organizacje odzysku opakowań i podażą generowaną przez podmioty uprawnione do wystawiania DPR – popyt znacznie wyższy od podaży
- ▶ O ile nierównowaga z 2022 roku wynikała przede wszystkim z nowych regulacji o tzw. zanieczyszczeniach i konieczności przystosowania się rynku do nich – skutkowałą skokowym ograniczeniem podaży DPR w każdym z surowców (różnym w zależności od surowców) – o tyle rozwój sytuacji w 2023 wynikał z nałożenia się różnych czynników skutkujących pogłębianiem się nierównowagi na niespotykaną w ponad 20 – letniej historii systemu skalę

## Realizacja obowiązku 2022 – bilansowanie tonażowe GD

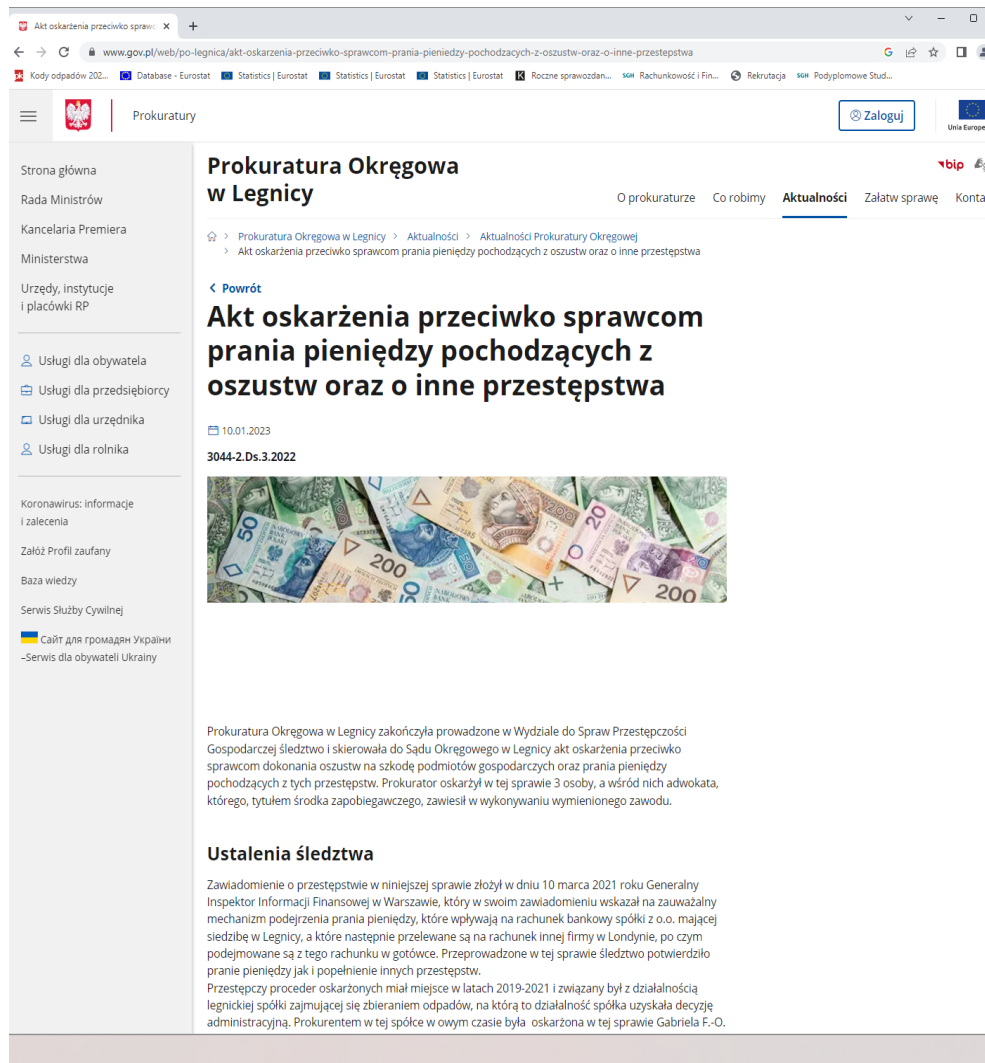
[t]	PAPIER	SZKŁO	TW.SZTUCZNE	STAL	ALUMINIUM
Umowy	182 689	268 323	141 206	31 597	12 991
Realizacja	161 784	213 675	114 850	28 610	11 630
Różnica	<b>-20 905</b>	<b>-54 648</b>	<b>-26 356</b>	<b>-2 987</b>	<b>-1 361</b>
Średni roczny poziom zanieczyszczeń	<b>5%</b>	<b>20%</b>	<b>18%</b>	<b>7%</b>	<b>3%</b>



Z umów Rekopolu „wyparowuje” blisko 110 tyś. t w formie zanieczyszczeń na 1 035 tyś. t finalnych zakupów  
U wielu kontrahentów tony zakontraktowanej przez Rekopol są podkupywane przez konkurencję  
Niespotykana skala zmian do umów ( 2021 – 651 zmian, 2022 ponad 1 500 zmian)

# Akt oskarżenia skierowany do sądu przez Prokuraturę Okręgową w Legnicy

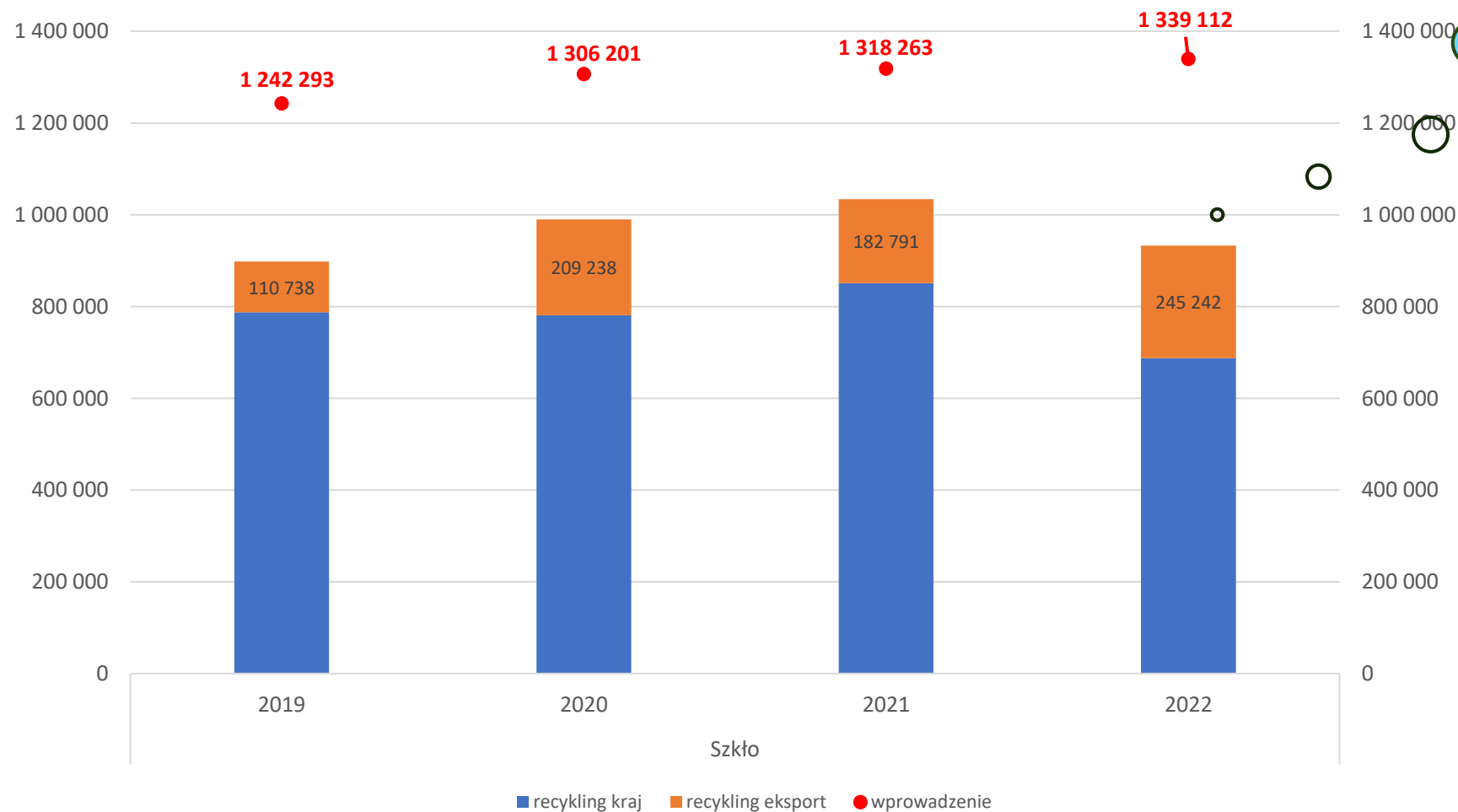
- ▶ Styczeń 2023 - Prokuratura Okręgowa w Legnicy skierowała do właściwego Sądu Okręgowego akt oskarżenia przeciwko sprawcom dokonania oszustw na szkodę podmiotów gospodarczych oraz prania pieniędzy pochodzących z przestępstw
- ▶ Przystępczy proceder oskarżonych miał miejsce w latach 2019-2021 i związany był z działalnością legnickiej spółki zajmującej się zbieraniem odpadów
- ▶ Oskarżone zostały 3 osoby, a w sprawę zamieszane są 4 organizacje odzysku opakowań, które zawarły z tymi osobami umowy na dokonanie fikcyjnego odzysku i recyklingu opakowań
- ▶ Usługi, nie mające de facto miejsca, były poświadczane nierzetelnymi („pustymi”) fakturami VAT oraz podrobionymi i stwierdzającymi nieprawdę dokumentami DPR a także oświadczeniami o zebraniu i wywiezieniu za granicę odpadów w celu ich recyklingu
- ▶ Doprowadzono do niekorzystnego rozporządzenia mieniem 4 organizacji na łączną kwotę >13 mln zł
- ▶ Nie wydaje się możliwym aby te organizacje nie miały świadomości o sposobie działania firmy, z którą zawarły umowy – są możliwości sprawdzania wiarygodności działania takich firm



The screenshot shows the website of the Legnica Regional Prosecutor's Office. The main heading of the article is "Akt oskarżenia przeciwko sprawcom prania pieniędzy pochodzących z oszustw oraz o inne przestępstwa". The article is dated 10.01.2023 and has the reference number 3044-2.Ds.3.2022. The text of the article states that the Legnica Regional Prosecutor's Office has completed the proceedings in the Department of Criminal Matters of the Legnica Regional Court, charging three individuals, including a lawyer, with money laundering and other crimes. The article also mentions that the criminal proceedings took place between 2019 and 2021, related to the activities of a waste collection company in Legnica, which had obtained an administrative decision from the company's administrator, Gabriela F.-O.

# Recykling opakowań ze szkła w Polsce w latach 2019-2022

Wprowadzenie i recykling opakowań ze szkła [t]



Spadek  
zaraportowanego  
recyklingu szkła przez  
ooo o 100K  
Wzrost eksportu o 1/3 !

- ▶ Podaż – przyczyny ograniczenia podaży
  - ▶ Tworzywa sztuczne: niskie ceny ropy naftowej a w konsekwencji ograniczony zbytny na regranulaty, niska cena regranulatów a w konsekwencji niska cena za odpady (PET – 500 zł za bezbarwny, 80 zł za kolorowy). Znacząca część zbieranych tw. sztucznych przerabiana na RDF
  - ▶ Makulatura: zmniejszenie zapotrzebowania poprzez papiernie w konsekwencji spadku sprzedaży wyrobów celulozowych
  - ▶ Szkło: spadek ilości zbieranych (4%-7%) jako konsekwencja spadku konsumpcji niektórych produktów w opakowaniach szklanych
  - ▶ Silny spadek cen za surowce wtórne
  - ▶ Brak na większą skalę nowych inwestycji w rozwój sortowania i recyklingu w Polsce
  - ▶ Utrzymujący się brak stabilizacji w podejściu rynku do kwestii zanieczyszczeń – utrzymująca się niepewność co do pozyskiwanych ilości DPR



Istniało ryzyko niezbilansowania podaży z popytem => prawdopodobieństwo opłaty produktowej dla części rynku o.o.o.



- ▶ Popyt – przyczyny zmian
  - ▶ Wzrost poziomów recyklingu – np. tworzywa sztuczne o 33% (z 30 do 40%)
  - ▶ Prawdopodobny „przymusowy” wzrost zainteresowania (popytu) ze strony konkurencyjnych o.o.o. ze względu na działalność służb kontrolno – skarbowych – dalsze ograniczanie podmiotów wystawiających DPR i EDPR bez pokrycia
    - ▶ Ze względu na „odcięcie” części dostawców konieczność zastąpienia tych ubytków dostawami DPR i EDPR wystawianych przez legalny rynek
    - ▶ Organizacje odzysku opakowań o niewielkim zapotrzebowaniu chcąc szybko zamknąć kontrakty oferują bardzo wysokie stawki za DPR



Niespotykana skala wzrostu cen za DPR (od kilkudziesięciu do kilkuset % w kilkanaście miesięcy)

# Co dalej?

---



- ▶ Czy dzisiejsza sytuacja zbiórki i recyklingu odpadów komunalnych pozwala patrzeć optymistycznie na przyszłe wymogi co do realizacji tych poziomów poprzez gminy?
- ▶ Czy dzisiejszy stan rynku zbiórki i recyklingu odpadów opakowaniowych daje szansę na realizację coraz to wyższych poziomów recyklingu dla przedsiębiorców?
- ▶ Czy system kaucyjny to szansa czy zagrożenie?
- ▶ SUP, PPWR – jakie wyzwania?



Czy obecne regulacje dot. zamykania obiegów takie jak gospodarki odpadami komunalnymi w tym opakowaniowymi wychodzą naprzeciw realizacji coraz to większych ambicji UE w jednym z obszarów środowiska?

## Niezbędne cechy systemu gospodarowania odpadami opakowaniowymi

---

- ▶ Ogólnokrajowy, stabilny i efektywny system zbiórki odpadów komunalnych
- ▶ Dobrze rozwinięta infrastruktura recyklingowa
- ▶ Odzysk gwarantujący wysoki poziom wykorzystania surowców lub energii
- ▶ Składowanie zgodne z wymogami środowiska
- ▶ Jasne przyporządkowanie odpowiedzialności poszczególnym interesariuszom rynku
- ▶ Wysoka wiedza, edukacja i świadomość pomiędzy poszczególnymi uczestnikami rynku



**WYMOGI PODSTAWOWE:** Niezbędna infrastruktura i organizacja  
Stabilne finansowanie

## Potencjalne modele finansowania gospodarki odpadami

- ▶ Model wolnorynkowy: działa gdy wartość surowca pokrywa koszty gospodarowania odpadem
- ▶ Działania dobrowolne: prowadzona jest zbiórka bardziej w celach wizerunkowych lub charytatywnych ale skala jest z reguły marginalna (np. plastikowe nakrętki)
- ▶ Opłata gminna: powinna być stosowana jedynie do opadów, do których powstania nie można przyporządkować odpowiedzialnego
- ▶ Podatki lub inne formy opłat zinstytucjonalizowanych: do tworzenia funduszy celowych jak wspomaganie niektórych obszarów ale nie elastyczne i o charakterze okresowym
- ▶ Kaucja: dedykowana do wybranych produktów lub odpadów (nie rozwiązuje wszystkich spraw)
- ▶ Rozszerzona Odpowiedzialność Producenta: polityka środowiskowa zobowiązująca producentów niektórych dóbr do ponoszenia pełnej odpowiedzialności na etapie wykorzystania tego dobra (z punktu widzenia zdrowia, bezpieczeństwa itp.) aż po etap kiedy to dobro stanie się odpadem (zbiórka, recyklingowość itp.)



Jeśli Wprowadzający mają ponosić odpowiedzialność za realizację poziomów recyklingu to muszą mieć wpływ na efektywność jakościową i ilościową systemu gospodarki odpadami opakowaniowymi w tym zbiórki selektywnej. W Polsce to drugie powinno być realizowane we współpracy z samorządami.



